

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.23.5.2024

Pan
Przemysław Siwiński
Dyrektor
Zespołu Szkół im. prof. Maksymiliana
Siły-Nowickiego w Sierakowie
ul. Wroniecka 25
64-410 Sieraków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/086 Organizacja i funkcjonowanie nadzoru pedagogicznego w szkołach
ponadpodstawowych w województwie lubuskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół im. prof. Maksymiliana Siły-Nowickiego w Sierakowie ¹ , ul. Wroniecka 25, 64-410 Sieraków. W strukturze organizacyjnej Zespołu Szkół znajduje się Czteroletnie Liceum Ogólnokształcące i Pięcioletnie ² Technikum ³ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Przemysław Siwiński – Dyrektor Zespołu Szkół, od 1 września 2024 r. W okresie objętym kontrolą kierownikiem jednostki poprzednio był Jacek Zywert ⁴ od 1 lipca 2016 r. do 30 kwietnia 2017 r. pełniący obowiązki dyrektora, a od 1 maja 2017 r. do 31 sierpnia 2024 r. – dyrektor Zespołu Szkół.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja nadzoru pedagogicznego. 2. Funkcjonowanie nadzoru pedagogicznego.
Okres objęty kontrolą	Od 1 września 2021 r. do 31 sierpnia 2024 r. Dla realizacji celów kontroli wykorzystano dowody sporządzone w okresach wcześniejszych i późniejszych, związane z przedmiotem kontroli, a także dane statystyczne.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁵
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Klaudia Dziamska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/133/2024 z 23 września 2024 r.

(akta kontroli str. 1)

¹ Dalej: Zespół Szkół, Zespół.

² Prowadzące także klasy dotychczasowego czteroletniego Technikum.

³ Kontrolą NIK objęto funkcjonowanie nadzoru pedagogicznego w Technikum w kontekście działań Dyrektora mających wpływ na przebieg procesów kształcenia, mierzone zdawalnością i wynikami pisemnego egzaminu maturalnego z przedmiotów obowiązkowych.

⁴ Dalej: Były Dyrektor.

⁵ Dz. U. z 2022 r., poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie od 1 września 2021 r. do 31 sierpnia 2024 r. w Zespole Szkół realizowano zadania związane z nadzorem pedagogicznym, jednak nie zawsze zgodnie z przepisami prawa i rzetelnie.

W poszczególnych latach objętych kontrolą, z przyczyn częściowo niezależnych od kontrolowanej jednostki, nie zatrudniono nauczycieli prowadzących zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pedagoga specjalnego w wymaganym wymiarze etatów, tj. mniej o 0,2 łącznego wymiaru etatów specjalistów, co stanowiło 4,4 godziny. Tym samym nie zapewniono pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla 52 uczniów. W konsekwencji nie realizowano zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej. Dla dwóch uczniów dysponujących orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego nie sporządzano z wymaganą częstotliwością wielospecjalistycznych ocen poziomu ich funkcjonowania. W poszczególnych latach objętych kontrolą nie prowadzono dwóch dzienników zajęć: rewalidacyjnych oraz pedagoga szkolnego. W indywidualnych teczkach osobowych wybranych do kontroli 12 z 47 maturzystów brakowało dokumentacji potwierdzającej wykonanie rozpoznania możliwości psychofizycznych i potrzeb rozwojowych uczniów. W Statucie Zespołu oraz w planach nadzoru pedagogicznego nie ujęto niektórych wymaganych elementów. Plany te nieterminowo przedstawiano radzie pedagogicznej.

Pomimo znacznego spadku zdawalności egzaminu maturalnego z języka angielskiego i matematyki w 2023 r. w stosunku do lat 2021-2022, nie wykonano oceny efektów działalności dydaktycznej szkoły, co stanowiło jeden z kluczowych elementów nadzoru pedagogicznego. Nie dokumentowano kontroli, obserwacji i analiz oraz ich wyników wykonywanych w ramach nadzoru pedagogicznego. Były Dyrektor nie przedstawił tych wyników radzie pedagogicznej, a w sporządzonych sprawozdaniach poprzestawano na stwierdzeniu „wykonano”. Uniemożliwiło to zweryfikowanie rzeczywistego sprawowania nadzoru pedagogicznego oraz adekwatności ww. wniosków, które przedstawiano z ponad miesięcznym opóźnieniem a za rok 2023/2024 nie przedstawiono ich wcale.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Organizacja nadzoru pedagogicznego

Opis stanu faktycznego

1.1 W Zespole Szkół systematycznie wzrastała liczba zatrudnionych nauczycieli. Na początek roku szkolnego: 2021/2022 zatrudnionych było 29 nauczycieli w wymiarze 26,16 etatów⁷, 2022/2023 – 31 (29,17 etatów⁸), 2023/2024 – 36 (33,64 etatów⁹). Liczba nauczycieli w Technikum uczących w roku 2023/2024 wzrosła w stosunku do roku 2021/2022 o osiem osób zatrudnionych w wymiarze 9,06 etatów. W Technikum na początek i koniec roku szkolnego 2021/2022 pracowało 23 nauczycieli w wymiarze 16,61 etatów, 2022/2023 – 28 (19,67 etatów) i 2023/2024 – 31 w wymiarze 25,67 etatów. Spośród 18 nowo zatrudnionych w Zespole nauczycieli, 13 z nich uczyło także w Technikum. W zatwierdzonych arkuszach organizacyjnych, tj. od początku poszczególnych lat szkolnych objętych kontrolą, w Zespole zatrudniono: czterech nauczycieli

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Na koniec roku szkolnego liczba nauczycieli i ich łączny wymiar etatów nie zmienił się.

⁸ Na koniec roku szkolnego 29,94 etatów.

⁹ Na koniec roku szkolnego 34,78 etatów.

w 2021/2022, pięciu w 2022/2023 i dziewięciu w roku 2023/2024. Natomiast w Technikum angaż otrzymało 13 z nich, tj. dwóch w roku 2021/2022, pięcioro w 2022/2023 i sześcioro w roku 2023/2024. Więcej niż jednego przedmiotu, w tym teoretycznych przedmiotów zawodowych w Technikum, uczyło w roku 2020/2021 - 18 nauczycieli, 2021/2022 - 16 i w 2022/2023 - 20.

(akta kontroli str. 587-599)

Badanie przygotowania i kwalifikacji siedmiu nauczycieli¹⁰, uczących przedmiotów maturalnych wykazało, że posiadali oni odpowiednie kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela: języka polskiego i matematyki określone w § 3, 27 i 28 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli¹¹ oraz biologii określonych w § 3 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z 14 września 2023 r. o tej samej nazwie¹².

(akta kontroli str. 716-718)

1.2 Liczba uczniów w Zespole, według stanu na 30 września w latach 2021-2023, wynosiła odpowiednio: 172, w tym 88 uczniów Technikum, 207 (114) i 260 (161).

(akta kontroli str. 750)

W roku szkolnym 2021/2022 zatrudniono pedagoga szkolnego w wymiarze jednego etatu, tj. 22 godzin. Wymiar etatów zatrudnionych w Zespole Szkół specjalistów w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024 wynosił 1,5 - tj. łącznie 33 godziny, w tym 22 pracy pedagoga i 11 psychologa. W zatwierdzonych arkuszach organizacyjnych Zespołu Szkół według stanu na 30 września 2022 i 2023 r. na stanowisku pedagoga specjalnego był wakat (w wymiarze 0,45 etatu). W Zespole nie zatrudniano wymaganej liczby specjalistów, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 600-626, 750-755)

Stosownie do wymogów § 18 rozporządzenia w sprawie kwalifikacji z 2017 r. oraz § 29 analogicznego rozporządzenia z 2023 r., kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela psychologa w szkołach posiada osoba, która ukończyła jednolite studia magisterskie na kierunku psychologia w specjalności odpowiadającej prowadzonym zajęciom oraz posiada przygotowanie pedagogiczne. Zatrudniona od 1 września 2020 r. osoba na stanowisku psychologa szkolnego uzyskała dyplom ukończenia jednolitych studiów magisterskich na kierunku psychologia w specjalności psychologia kliniczna. Zgodnie z pkt 1.1, 1.7 i 1.8 załącznika nr 1 do rozporządzenia z 25 lipca 2019 r. Ministra Nauki i szkolnictwa Wyższego w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela¹³, stacjonarne, jednolite studia magisterskie trwają nie krócej niż dziewięć semestrów, a niestacjonarne odpowiednio dłużej niż stacjonarne. Osoba pracująca na stanowisku psychologa szkolnego posiadała dyplom ukończenia jednolitych studiów magisterskich w formie niestacjonarnej, trwających siedem semestrów. W czasie kontroli NIK dostarczyła ona zaświadczenie, potwierdzające uczestniczenie od 1 października 2024 r. w 2-semestralnych studiach podyplomowych na kierunku „Psychologia edukacji. Zgodnie z punktem 1.1 i 1.11 ww. rozporządzenia studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela psychologa trwają nie

¹⁰ Wszystkich nauczycieli języka polskiego i matematyki (po dwóch) i trzech nowo zatrudnionych nauczycieli, w tym jednego - języka polskiego i dwóch biologii.

¹¹ Dz. U. z 2020 r., poz. 1289, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie kwalifikacji z 2017 r.

¹² Dz. U. poz. 2102, dalej: rozporządzenie w sprawie kwalifikacji z 2023 r.

¹³ Dz. U. z 2024 r. poz. 453, dalej rozporządzenie w sprawie standardu kształcenia.

krócej niż trzy semestry. Były Dyrektor Zespołu Szkół wyjaśnił, że *od 2022 r. szkoła musiała zatrudnić psychologa, a osoba ta pracowała już wcześniej w przedszkolu i dysponowała dyplomem ukończenia studiów podyplomowych z przygotowania pedagogicznego, dlatego nie zwrócił uwagi na szczegółowe kwalifikacje w przepisach prawa.*

Były Dyrektor nie skorzystał z uprawnienia wynikającego z art. 10 ust. 9 Karty Nauczyciela, czyli zatrudnienia nauczyciela niespełniającego warunków za zgodą organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Wyjaśnił m.in., że *nie pomyślał, iż psycholog nie spełnia wszystkich ustawowych wymagań dlatego nie występował o zgodę do Kuratorium Oświaty.*

(akta kontroli str. 600, 615-626, 1805)

Dla jednego z dwojga uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego nie realizowano zajęć rewalidacyjnych. W świetle § 2 ust. 1 pkt 4 lit. a rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym¹⁴, kształcenie, wychowanie i opiekę dla uczniów niepełnosprawnych organizuje się również w szkołach ogólnodostępnych.

Były Dyrektor wyjaśnił, że *nie zapewnił uczniowi zajęć rewalidacyjnych, ponieważ brak było specjalisty w tym zakresie (suropedagoga lub surologopedy).* Dodał, że *umieścił ofertę pracy na stronie Kuratorium Oświaty w Poznaniu, ale nie wpłynęła żadna oferta.*

W ramach sprawowanego przez dyrektora nadzoru pedagogicznego, o którym mowa § 22 ust. 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, tj. planowania działań rozwojowych, w tym motywowania nauczycieli do doskonalenia zawodowego, nie sfinansowano żadnemu nauczycielowi Zespołu studiów podyplomowych w celu udzielania zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niedosłyszających.

Były Dyrektor wyjaśnił, że *nie sfinansował studiów podyplomowych, których absolwent mógłby prowadzić zajęcia rewalidacyjne z uczniem niedosłyszającym, z powodu braku nauczycieli chętnych do podjęcia takich studiów.*

(akta kontroli str. 767,770-778, 780-781,783-785, 787-788, 790-819, 1755-1756, 1759)

Zespół Szkół posiadał zgodę organu prowadzącego na prowadzenie dziennika zajęć lekcyjnych i nauczania indywidualnego wyłącznie w formie elektronicznej, o której mowa w § 21 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji¹⁵. Zgodnie z § 18 ww. rozporządzenia, psycholog i pedagog szkolny prowadzili dziennik, w formie papierowej, w latach 2022/2023 i 2023/2024. O kwestii nieprowadzenia dziennika pedagoga w roku szkolnym 2021/2022 szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości.”

(akta kontroli str. 87, 469-586)

1.3 W kontrolowanym okresie nie określono procedur organizacji i funkcjonowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

(akta kontroli str. 1756,1759)

¹⁴ Dz. U. z 2020 r., poz. 1309, dalej rozporządzenie w sprawie organizowania kształcenia dzieci niepełnosprawnych.

¹⁵ Dz. U. z 2024 r., poz. 50, dalej: rozporządzenie w sprawie dokumentowania przebiegu nauczania.

Spośród 363 uczniów Technikum 53 (14,6%) posiadało opinie albo orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej¹⁶. Ponadto z inicjatywy specjalistów i nauczycieli na zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej:

- dydaktyczno-wyrównawcze powinno uczęszczać ośmiu uczniów w roku szkolnym 2021/2022, 13 w 2022/2023 i 19 w 2023/2024;
- rozwijające umiejętności uczenia się - ośmiu w roku szkolnym 2022/2023 i 11 w 2023/2024;
- rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne w - jeden uczeń w roku szkolnym 2021/2022, dziewięciu w 2022/2023 i 22 w 2023/2024;
- zajęcia o charakterze terapeutycznym - czterech w roku szkolnym 2022/2023 i siedmiu w 2023/2024.

W latach szkolnych 2021/2022, 2022/2023 i 2023/2024 nie zorganizowano dla uczniów zajęć pomocy psychologiczno-pedagogicznej, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. W Technikum nie zorganizowano klas terapeutycznych, o których mowa w § 6 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach¹⁷.

(akta kontroli str. 749, 757-765)

Innymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym bieżącą pracą z uczniem, w latach szkolnych 2021/2022, 2022/2023 i 2023/2024 odpowiednio objęto: 181 w tym 22; 266, w tym 37 oraz 333, w tym 49 uczniów. W zajęciach o charakterze terapeutycznym uczestniczyło 18 uczniów w roku 2022/2023 i 34 w roku 2023/2024. W ramach tej formy pomocy podmioty zewnętrzne zrealizowały dla uczniów dwa szkolenia nt. „Radzenie sobie ze stresem podczas egzaminów” (klasy maturalne) i „Techniki pracy mózgu” (klasa I). W zajęciach związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu uczestniczyło 55 uczniów w roku 2021/2022, 58 – w 2022/2023 i 65 w 2023/2024. Realizowano takie działania jak: Salon Maturzystów organizowany przez Politechnikę Poznańską, spotkania z przedstawicielami Wojskowego Centrum Rekrutacji, Wyższej Szkoły Edukacji i Terapii, Uniwersytetu WSB Merito, Zachodniopomorskiego Uniwersytetu w Szczecinie, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie i Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Udzielono porad i konsultacji z pedagogiem i psychologiem szkolnym oraz konsultacje dla maturzystów z języka polskiego i angielskiego dla 64 uczniów w roku 2021/2022, 75 w 2022/2023 i 81 w 2023/2024. W warsztatach profilaktyczno-wychowawczych, zawodowych, praktykach, zdrowotnych i zajęciach integracyjnych uczestniczyło 40 uczniów w 2021/2022, 78 w 2022/2023 i 114 uczniów w 2023/2024.

(akta kontroli str. 1413)

Poza tym, w latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024 jeden z nauczycieli przedmiotów zawodowych prowadził, pro publico bono, zajęcia rozwijające uzdolnienia dla odpowiednio 11 i 13 uczniów. Nauczyciel prowadzący ww. zajęcia z akwarystyki wyjaśnił, że odbywały się one przez cały rok szkolny w wymiarze dwóch godzin zegarowych. Dodał, że *zajęcia miały na celu oderwać uczniów od telefonów, zagospodarować czas mieszkańcom internatu, nauczyć pracy i współpracy w grupie, często pod presją czasu, pokazać jak wygląda życie organizmów wodnych oraz w jaki sposób zapewnić im dobrostan w hodowlach*

¹⁶ Na 30 września: 2021 r. – 14, 2022 r. – 14 i 2023 r. – 25.

¹⁷ Dz. U. z 2023 r., poz. 1798, dalej: rozporządzenie w sprawie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

akwarystycznych. Efektem tych zajęć między innymi są dwa akwaria pokazowe znajdujące się w budynku Zespołu Szkół.

(akta kontroli str. 758-759, 1777)

W okresie od 2 sierpnia 2020 r. do 30 czerwca 2022 r. realizowano projekt pod nazwą „Podniesienie jakości kształcenia zawodowego w Zespole Szkół w Sierakowie”¹⁸. W ramach Projektu o łącznej wartości 280 351zł finansowanego ze środków Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego: zrealizowano staże dla 23 osób; doposażono i wyposażono pracownię, kursy i zajęcia przygotowujące do egzaminów zewnętrznych (2 508 godzin kursów i 360 godzin ww. zajęć). W roku szkolnym 2021/2022 w ramach tego Projektu 52 uczniów wzięło udział w zajęciach przygotowujących do egzaminu maturalnego (tj. z przedmiotów język angielski i matematyka), o charakterze zbliżonym do pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Przebieg nauczania, w tym udział uczniów klas III i IV Technikum w zajęciach został udokumentowany w prowadzonych dziennikach, zgodnie z § 11 rozporządzenia w sprawie dokumentowania przebiegu nauczania.

(akta kontroli str. 1451-1754)

Do egzaminu maturalnego w 2022 r. przystąpiło 21 osób, w tym wszyscy, tj. 15 uczniów klasy maturalnej i sześciu absolwentów. Natomiast w 2023 r., do egzaminu przystąpiło 19 osób, w tym 18 uczniów ostatniej klasy¹⁹ i jeden absolwent. Do egzaminu dojrzałości w 2024 r. przystąpiło 18 osób, w tym 14 abiturientów i czterech absolwentów.

(akta kontroli str. 749)

W latach 2022-2024, spośród 34 uczniów klas maturalnych Technikum, 12 (35%) posiadało opinie albo orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej. Kontrolą objęto dokumentację dziesięcioro maturzystów posiadających opinie i dwoje orzeczenia. W teczkach osobowych tych uczniów nie było dokumentacji potwierdzającej rozpoznanie możliwości psychofizycznych i potrzeb rozwojowych uczniów, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości.” Spośród wszystkich 12 uczniów wymagających pomocy psychologiczno-pedagogicznej albo kształcenia specjalnego jeden nie przystąpił do egzaminu maturalnego, a sześcioro z nich nie uzyskało pozytywnego wyniku egzaminu dojrzałości. Średnia ocen z całego okresu edukacyjnego sześciu²⁰ maturzystów posiadających opinie albo orzeczenia poradni w roku 2022 wynosiła od 2,96 do 5,07, w tym trzech powyżej 4,0. Spośród nich dwóch nie uzyskało pozytywnego wyniku egzaminu maturalnego, natomiast najlepiej sklasyfikowany uczeń z całego okresu edukacyjnego uzyskał średnią ocen 4,19, a na egzaminie maturalnym osiągnął następujące wyniki: język polski 46%, język angielski 88%, matematyka 93%. W 2023 r. trzech maturzystów²¹ posiadających opinie poradni z całego okresu edukacyjnego uzyskało średnią ocen od 3,44 do 5,37. Dwóch z nich nie zdało egzaminu państwowego z matematyki, ale uzyskali z egzaminów z języka polskiego 53% a z języka angielskiego 96%. Uczeń o najwyższej średniej końcowej na egzaminie maturalnym został oceniony na 50% z języka polskiego i angielskiego oraz na 38% matematyki. Średnia ocen trzech maturzystów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się w 2024 r. wynosiła od 3,64 do 4,14.

¹⁸ Dalej: Projekt.

¹⁹ 19 uczniów nie przystąpiło do egzaminu maturalnego.

²⁰ Uczeń zapisany w księdze uczniów pod nr: 1064 orzeczenie, 1063, 1057, 1066, 1060, 1071 – opinie.

²¹ Zapisanych w księdze uczniów pod numerem: 1132, 1129, 1124.

Spośród nich dwóch nie uzyskało na egzaminie maturalnym wyniku powyżej 30% a jeden nie przystąpił do ww. egzaminu.

(akta kontroli str. 767-769, 789)

Dyrektor, zgodnie § 4 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 1 pkt 2 załącznika nr 5 do rozporządzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej z 3 kwietnia 2019 r.²² oraz Ministra Edukacji z 20 maja 2024 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół²³, ustalił minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w oddziale ogólnodostępnym – po 2 godziny na ucznia. Z zatwierdzonych przez organ prowadzący arkuszy organizacyjnych Zespołu Szkół wynikało, że zapewniono i zrealizowano zajęcia rewalidacyjne dla jednego²⁴ z dwóch²⁵ niepełnosprawnych uczniów wymagających takich zajęć na podstawie orzeczeń wydanych przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. O kwestii nierealizowania kształcenia specjalnego, tj. zajęć rewalidacyjnych, szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Nauczyciel zajęć rewalidacyjnych nie prowadził dziennika tych zajęć, o czym również szerzej w ww. sekcji.

(akta kontroli str. 770-788)

W przypadku dwóch uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego nie sporządzano albo nie sporządzano z wymaganą częstotliwością wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania uczniów, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Dla jednego z uczniów, wykonano w trakcie całego etapu edukacyjnego dwie takie oceny zamiast ośmiu, a dla innego wykonano pięć ocen, zamiast 10, o czym również szerzej w ww. sekcji.

(akta kontroli str. 790-857)

1.4 W Statucie Zespołu Szkół²⁶ wskazano, że organem sprawującym nadzór pedagogiczny jest Wielkopolski Kurator Oświaty. Dyrektorowi przypisano między innymi takie zadania jak: sprawowanie nadzoru pedagogicznego i oceny nauczycieli, przedstawianie radzie pedagogicznej dwa razy w roku ogólnych wniosków wynikających ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego oraz informacji o działalności Zespołu. Ponadto, Statut stanowił, że Zespół:

- organizuje i prowadzi zajęcia dydaktyczno-wychowawcze z uwzględnieniem obowiązujących przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy,
- współpracuje z poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz innymi instytucjami, świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc dzieciom i rodzicom,
- prowadzi zajęcia dodatkowe dla uczniów z uwzględnieniem ich potrzeb rozwojowych.

Nie ujęto w nim natomiast takich kwestii jak: tryb składania skarg w przypadku naruszeń praw ucznia; organizacji współdziałania z poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży oraz organizacji współdziałania z stowarzyszeniami lub innymi organizacjami w zakresie działalności innowacyjnej oraz organizacji warsztatów szkolnych. Więcej na ten temat w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 32-84)

²² Dz. U. z 2023 r., poz. 80, uchylony z dniem 31 sierpnia 2024 r.

²³ Dz. U. poz. 781.

²⁴ Wpisanego do księgi uczniów pod numerem 1150.

²⁵ Wpisanego do księgi uczniów pod numerem 1064.

²⁶ Ustalony podczas posiedzenia rady pedagogicznej 20 stycznia 1993 r.

1.5 Plany nadzoru pedagogicznego zostały uwzględnione w porządku obrad rad pedagogicznych w terminach: 6 października 2021 r., 5 października 2022 r. i 4 października 2023 r. W protokołach z posiedzeń rad pedagogicznych odnotowano, że plany nadzoru zostały wywieszone na tablicy ogłoszeń i należy się z nimi zapoznać. Zarówno terminy jak i forma przekazania radzie pedagogicznej planów nadzoru pedagogicznego na dany rok, nie była zgodna z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego²⁷, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. W planach nadzoru pedagogicznego wymieniono podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa, o których mowa w art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy z 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe²⁸. W każdym roku w harmonogramie obserwacji wyznaczono po dwa rodzaje zajęć, wskazując nauczyciela prowadzącego te zajęcia i termin obserwacji. W dokumentach planistycznych określono również terminy sześciu rad pedagogicznych i ich porządek obrad.

(akta kontroli str. 131-134,136-142, 148-150, 290-291, 327-329, 368-377)

1.6 W okresie objętym kontrolą plany nadzoru pedagogicznego nie były modyfikowane.

(akta kontroli str. 131-134,136-142, 148-150, 290-291, 327-329, 368-377)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach szkolnych 2022/2023 i 2023/2024 nie zatrudniono odpowiedniej liczby specjalistów w wymaganym, łącznym wymiarze ich etatów. Wyliczona na podstawie art. 29 ustawy z 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw²⁹, łączna liczba etatów ww. specjalistów nie powinna być mniejsza niż 1,7 etatu, tj. 37,40 godzin, w tym po 0,425 etatu (9,35 godzin) psychologa i pedagoga specjalnego (art. 42d ust. 4 i 5 ustawy z 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela³⁰).

Łączny wymiar etatów zatrudnionych w Zespole specjalistów tj. pedagoga i psychologa wynosił 1,5 etatu, tj. 33 godziny, w tym 22 godziny pedagoga i 11 psychologa. W Zespole w roku 2022/2023 było 207 uczniów a w roku 2023/2024 – 260 uczniów. W arkuszach organizacyjnych dotyczących wymienionego okresu uwzględniono wakat na stanowisku pedagoga specjalnego w wymiarze 0,45 etatu, tj. 10 godzin. W Zespole zatrudniano o 0,2 łącznego wymiaru etatu specjalistów tj. 4,4 godzin mniej niż wymagają tego przepisy.

NIK wskazuje, że w całym okresie objętym kontrolą w gronie pedagogicznym znajdowali się nauczyciele³¹ spełniający ustawowe wymogi dla pedagoga specjalnego³². Były Dyrektor Zespołu wyjaśnił, że nie zatrudnił pedagoga

²⁷ Dz. U. z 2024 r., poz. 15, dalej: rozporządzenie w sprawie nadzoru.

²⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 737, ze zm., dalej: Prawo oświatowe.

²⁹ Dz. U. poz. 1116, ze zm.

³⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 986, dalej: Karta Nauczyciela.

³¹ Języka niemieckiego i historii.

³² Informacja dotycząca zatrudnienia nauczycieli specjalistów w roku szkolnym 2022/2023 z 26 sierpnia 2022 r. pkt 3 „kwalifikacje w zakresie jednego z działów/specjalności pedagogiki specjalnej, z uwzględnieniem funkcjonującego różnego nazewnictwa (np. oligofrenopedagogika, tyflopädagogika, suropädagogika, rewalidacja, resocjalizacja, edukacja i terapia osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną, pedagogika resocjalizacyjna, pedagogika zdolnych i uzdolnionych, pedagogika korekcyjna, logopedia po studiach dających tytuł magistra pedagogiki specjalnej ze specjalnością logopedia) należy uznać za wystarczające do zatrudnienia na stanowisku pedagoga specjalnego.

specjalnego ze względu na brak specjalisty posiadającego wymagane kwalifikacje. Stwierdził również, że nie składał do organu prowadzącego wniosków o zwiększenie środków finansowych na wynagrodzenia pracowników, ponieważ pieniądze na wakaty znajdowały się w budżecie szkoły. W odpowiedzi na pytanie o powody niezatrudnienia specjalistów w wymaganej liczbie etatów oraz w zakresie powierzenia tych zadań dwóm nauczycielom posiadającym stosowne uprawnienia, Były Dyrektor nie udzielił wyjaśnień.

Organ prowadzący³³ zgodnie z § 17 ust. 4 pkt 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli³⁴, na wynagrodzenie pedagoga specjalnego w latach 2022-2024 przyznał kwoty odpowiednio: 10 891,46 zł, 34 111,75 zł i 44 290,36 zł³⁵.

(akta kontroli str. 750-756, 1755-1756, 1759)

2. W kontrolowanym okresie nie organizowano pomocy psychologiczno-pedagogicznych³⁶ dla 52 uczniów Technikum posiadających opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej, a tym samym nie stworzono możliwości do realizowania zaleceń ww. poradni w tym zakresie. W świetle treści § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych szkołach i placówkach³⁷, zorganizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej jest obowiązkiem dyrektora szkoły.

Były Dyrektor wyjaśnił m.in., że w latach 2021-2024 nie zorganizował pomocy psychologiczno-pedagogicznej ze względu na brak specjalistów i nadmierne obciążenie godzinami nauczycieli mogących prowadzić zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze.

(akta kontroli str. 757-766, 1755, 1759)

W zatwierdzonych arkuszach organizacyjnych uwzględniono dla każdej klasy Technikum godziny zajęć pomocy psychologiczno-pedagogicznych. Łączny wymiar niezrealizowanych godzin tej pomocy wynosił w kolejnych latach szkolnych objętych kontrolą: 4,57, tj. 0,25 etatu; 6,57 – 0,36 etatu; 7,46 – 0,41 etatu. Łączna zabezpieczona w budżecie Gminy Sieraków i niewykorzystana przez Zespół kwota na wynagrodzenia nauczyciela mogącego prowadzić te zajęcia w latach 2021-2024 wynosiła³⁸ 101 164,76 zł³⁹.

(akta kontroli str. 759-766)

3. W przypadku dwóch uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego nie sporządzano żadnych albo nie sporządzano z wymaganą częstotliwością wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania uczniów. Zgodnie z § 6 ust. 4 oraz ust. 9 rozporządzenia w sprawie organizowania kształcenia dzieci niepełnosprawnych, ocena ta powinna być dokonywana przez zespół nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, przynajmniej dwa razy w roku. Tymczasem jednemu z uczniowi w okresie objętym kontrolą nie sporządzono pięciu takich ocen a innemu – sześciu.

³³ Gmina Sieraków.

³⁴ Dz.U. z 2023 r. poz. 2736, dalej: rozporządzenie w sprawie organizacji szkół.

³⁵ Kwoty brutto z kosztami pochodnymi ponoszonymi przez pracodawcę.

³⁶ Między innymi: zajęć dydaktyczno-wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne.

³⁷ Dz. U. poz. 532, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

³⁸ Kwoty brutto z tzw. kosztami pochodnymi ponoszonymi przez pracodawcę,

³⁹ W latach 2021-2022 – po 18 152,45 zł, w 2023 r. – 27 289,41 zł, w 2024 r. – 37 570,45 zł

Nauczyciele wychowawcy wyjaśnili, że *nie przygotowano dokumentacji, ponieważ okres pandemii i nauczania zdalnego bardzo skomplikowały pracę dydaktyczną i wychowawczą, co skutkowało brakiem odpowiedniej dokumentacji przez dłuższy czas.*

(akta kontroli str. 790-857, 1772-1775)

NIK wskazuje, że wobec ww. osób nie sporządzono wymaganych ocen również przed ogłoszeniem pandemii COVID-19 w Polsce, tj. przed 20 marca 2020 r.

4. Nie prowadzono niektórych wymaganych dzienników zajęć.

4.1 Specjalista prowadzący zajęcia rewalidacyjne dla jednego z dwóch uczniów w latach szkolnych 2021/2022-2023/2024 nie prowadził dzienników zajęć. Naruszało to wymagania zawarte § 11 ust. 1 rozporządzenia w sprawie dokumentowania przebiegu nauczania, zgodnie z którym szkoła prowadzi inne dzienniki niż te szczegółowo wymienione w przywołanym przepisie, jeżeli jest to uzasadnione koniecznością dokumentowania przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej.

Nauczyciel zajęć rewalidacyjnych wyjaśnił, że nie prowadził dziennika zajęć, *ponieważ dyrektor nie założył dla tych zajęć dziennika elektronicznego.* Poza tym nauczyciel dodał, że *nie prowadził innego osobnego dziennika w formie papierowej.* Były Dyrektor, podał natomiast, że *jego błąd polegał na tym, że zamiast dziennika zajęć rewalidacyjnych założył grupę nieoddziałową, co skutkowało wpisywaniem tematów rewalidacyjnych do dziennika klasy.*

Organ prowadzący udzielił Zespołowi zgody na prowadzenie wyłącznie w formie elektronicznej dzienników lekcyjnych i nauczania indywidualnego.

(akta kontroli str. 87, 1757, 1761, 1767-1771, 1776)

4.2. Pedagog szkolny w roku 2021/2022 nie prowadził dziennika, co naruszało § 18 rozporządzenia w sprawie dokumentowania przebiegu nauczania. Zgodnie z przywołanym przepisem m.in. pedagog prowadzi dziennik, do którego wpisuje tygodniowy rozkład swoich zajęć, zajęcia i czynności przeprowadzone w poszczególnych dniach, w tym informacje o kontaktach z osobami i instytucjami, z którymi współdziała przy wykonywaniu swoich zadań, oraz imiona i nazwiska dzieci, uczniów, słuchaczy lub wychowanków, objętych różnymi formami pomocy, w szczególności pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

Pedagog wyjaśniła, że *nie prowadziła dziennika z powodu nadmiaru obowiązków, ponieważ była jedynym specjalistą w Zespole Szkół, pracowała jeszcze w innej szkole oraz uczestniczyła w studiach podyplomowych.*

(akta kontroli str. 469-528, 1807)

5. W teczках osobowych 12 maturzystów posiadających w dziesięciu przypadkach orzeczenia albo w dwóch opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej brakowało dokumentacji potwierdzającej wykonanie rozpoznania możliwości psychofizycznych i potrzeb rozwojowych tych uczniów. Stosownie do postanowień § 19 rozporządzenia w sprawie dokumentowania przebiegu nauczania, szkoła gromadzi w indywidualnej teczce dla każdego ucznia objętego pomocą psychologiczno-pedagogiczną dokumentację badań i czynności uzupełniających prowadzonych w szczególności przez pedagoga, psychologa oraz innego specjalistę, a także indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne. Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, pomoc udzielana uczniowi w szkole polega m.in. na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia i czynników

środowiskowych wpływających na jego funkcjonowanie w szkole, w celu wspierania potencjału rozwojowego ucznia i stwarzania warunków do jego aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu szkoły oraz w środowisku społecznym.

Były Dyrektor wyjaśnił m.in., że *w każdym roku szkolnym psycholog i pedagog przeprowadzają badania i działania diagnostyczne w szkole. Możliwości psychofizyczne i potrzeby rozwojowe uczniów rozpoznawane są poprzez analizę ocen, zachowania, frekwencji, rozmowy z nauczycielami uczącymi i rodzicami, a także obserwację funkcjonowania ucznia w klasie i grupie rówieśniczej. Nie przeprowadzano testów diagnozujących, ponieważ ww. działania uznano za wystarczające.*

Do wyjaśnień Były Dyrektor załączył sporządzoną pismem ręcznym imienną listę uczniów z podziałem na konkretne zajęcia, wykaz ten nie posiadał jednak istotnych cech dokumentu takich jak data i podpis osoby sporządzającej.

(akta kontroli str. 858-869, 1778, 1780-1781)

6. W Statucie Zespołu Szkół nie uregulowano zagadnień, o których mowa w art. 98 ust. 1 pkt 12, 17, 22 i ust. 2 pkt 1 i 3 Prawa oświatowego, m.in. takich jak: trybu składania skarg w przypadku naruszeń praw ucznia; form opieki i pomocy uczniom, którym z przyczyn rozwojowych, rodzinnych lub losowych jest potrzebna pomoc i wsparcie; organizacji współdziałania z poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży oraz organizacji współdziałania z stowarzyszeniami lub innymi organizacjami w zakresie działalności innowacyjnej a także organizacji warsztatów szkolnych.

Były Dyrektor wyjaśnił m.in., że *przedmiotowe zagadnienia w Statucie niestety faktycznie zostały w nim pominięte.*

(akta kontroli str. 32-84, 1758, 1761)

7. Naruszono regulacje dotyczące planów nadzoru pedagogicznego.

7.1 Były Dyrektor w latach szkolnych 2021/2022, 2022/2023 i 2023/2024 przekazał radzie pedagogicznej informację o planie nadzoru pedagogicznego odpowiednio: 6 października 2021 r.⁴⁰, 5 października 2022 r.⁴¹ i 4 października 2023 r.⁴² tj. od 19 do 21 dni po terminie. Stosownie do postanowień § 23 ust. 1 rozporządzenia w sprawie nadzoru, dyrektor miał obowiązek przekazania radzie pedagogicznej na jej zebraniu plan nadzoru pedagogicznego na dany rok szkolny w terminie do 15 września.

Były Dyrektor wyjaśnił m.in., że *w każdym roku szkolnym plany nadzoru były wywieszane na tablicy ogłoszeń w pokoju nauczycielskim przed 15 września i były omawiane na najbliższym posiedzeniu rady pedagogicznej, które odbywały się w każdą pierwszą środę miesiąca.*

(akta kontroli str. 145, 156-161, 168-174, 368, 1756, 1760)

Ponadto nie realizowano § 12 pkt 18 Statutu według, którego dyrektor miał obowiązek przedstawiać radzie pedagogicznej dwa razy w roku ogólne wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego. Były Dyrektor wyjaśnił, że *faktycznie plany nadzoru nie były przedstawiane na radzie, ale dostępne na tablicy ogłoszeń, co błędnie zinterpretował jako „przedstawienie”.* Dodał, że *tylko przypominał o konieczności zapoznania się z nimi.*

⁴⁰ Protokół nr 367.

⁴¹ Protokół nr 376.

⁴² Protokół nr 384.

(akta kontroli str. 1756, 1760)

7.2 Plany nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2021/2022, 2022/2023 i 2023/2024 nie zawierały elementów wymaganych przez § 23 ust. 3 pkt 2 i 3 rozporządzenia w sprawie nadzoru, takich jak tematyka i terminy przeprowadzenia kontroli oraz de facto zakresu wspomagania nauczycieli w realizowaniu ich zadań, bez wskazania chociażby ich tematu lub dziedziny. Opracowane przez Dyrektora dokumenty planistyczne nie uwzględniały ponadto ani wniosków z nadzoru pedagogicznego z poprzednich lat ani podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej na poszczególne lata, o których mowa w § 23 ust. 2 ww. rozporządzenia. Te wnioski i kierunki jedynie wymieniono w przedmiotowych planach.

Były Dyrektor wyjaśnił, że *plany nadzoru nie zawierały tematyki i terminów prowadzonej kontroli, liczby zaplanowanych działań oraz zakresu wspomagania nauczycieli*. Dodał, że *w celu realizacji zadania kontrolowania przestrzegania przepisów prawa i przebiegu procesów kształcenia i wychowania dyrektor „analizuje dokumentację i obserwuje zajęcia” i obydwie te czynności zostały zawarte w planie nadzoru, podobnie jak planowane szkolenia, których terminy i tematykę określono na bieżąco reagując na potrzeby i dostępność szkoleń*. W sprawie nieuwzględnienia kierunków polityki oświatowej i wniosków z nadzoru, Dyrektor w wyjaśnieniach odniósł się do faktu realizowania szkoleń dotyczących wykorzystania monitorów interaktywnych albo dotyczących programu Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@.

(akta kontroli str. 153-155, 158-161, 170-174, 870-874, 1756, 1760, 1791-1803)

OCENA CZĄSTKOWA

W poszczególnych latach objętych kontrolą, z przyczyn częściowo niezależnych od kontrolowanej jednostki, nie zatrudniono nauczycieli prowadzących zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz pedagoga specjalnego w wymaganym wymiarze etatów, tj. mniej o 0,2 łącznego wymiaru etatów specjalistów, co stanowiło 4,4 godziny. Tym samym nie zapewniono pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla 52 uczniów. W konsekwencji nie realizowano zaleceń poradni psychologiczno-pedagogicznej. Dla dwóch uczniów dysponujących orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego nie sporządzano z wymaganą częstotliwością wielospecjalistycznych ocen poziomu ich funkcjonowania. W poszczególnych latach objętych kontrolą nie prowadzono dwóch dzienników: zajęć rewalidacyjnych oraz pedagoga szkolnego. W indywidualnych teczkach osobowych wybranych do kontroli 12 z 47 maturzystów brakowało dokumentacji potwierdzającej wykonanie rozpoznania możliwości psychofizycznych i potrzeb rozwojowych uczniów. W Statucie Zespołu oraz w planach nadzoru pedagogicznego nie ujęto niektórych wymaganych elementów. Plany te nieterminowo przedstawiano radzie pedagogicznej.

2. Funkcjonowanie nadzoru pedagogicznego.

2.1 Do Dyrektora Zespołu Szkół ani do organu prowadzącego nie wpłynęły żadne skargi i wnioski.

(akta kontroli str. 1427-1428, 1755, 1759)

2.2 Zespół Szkół nie był kontrolowany przez organy nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 85-86)

2.3 Były Dyrektor nie przekazał Dyrektorowi dokumentacji z wykonanych w latach 2021-2024 kontroli i obserwacji w ramach nadzoru pedagogicznego, o których mowa w § 22 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 pkt 2 rozporządzenia w sprawie nadzoru. Sekretarz i Dyrektor wyjaśnili, że *Zespół nie dysponuje tymi*

dokumentami. Ponadto, protokoły zdawczo-odbiorcze sporządzone 30 sierpnia 2024 r. w związku ze zmianą na stanowisku dyrektora Zespołu, nie wymieniają tych dokumentów. Były Dyrektor wyjaśnił, że przepisy nie nakładają na dyrektora obowiązku dokumentowania kontroli i obserwacji. Dodał, że przykładowo podejmował takie działania doraźne jak: spotkanie z klasą i nauczycielem w celu rozwiązania konfliktu między nimi, indywidualne rozmowy z nauczycielami, rozmowy z uczniami na temat ich problemów wychowawczych związanych z frekwencją. Poza wyjaśnieniami Były Dyrektor nie dostarczył dokumentów potwierdzających wykonywanie działań doraźnych.

(akta kontroli str. 21-29, 1757, 1761)

Do kontroli nie przedstawiono dokumentacji potwierdzającej wykonanie przez Dyrektora kontroli, obserwacji i analiz, dotyczących nadzoru pedagogicznego

(akta kontroli str. 1808-1809)

2.4 Szkoła nie dysponowała dokumentacją potwierdzającą podejmowanie działań doraźnych w ramach nadzoru pedagogicznego. Były Dyrektor wyjaśnił, że *nie prowadzono rejestru działań planowanych i doraźnych, bo w obowiązujących przepisach oświatowych nie ma takiego obowiązku.*

(akta kontroli str. 1757, 1761)

2.5 W 2021 r. uczniowie Technikum osiągnęli następujące średnie wyniki z egzaminu maturalnego: język polski 38%, matematyka 41%, język angielski 46%. W 2022 r. z języka polskiego wzrosły one do 44%, z języka angielskiego do 53%, a z matematyki do 44%. Zdawalność w 2023 r. z języka polskiego utrzymała się na poziomie 44%, a drastycznie spadła z języka angielskiego do 16% i z matematyki do 26%. Średnia zdawalność w województwie wielkopolskim wynosiła w 2021 r. 56% - język polski, 54% matematyka; w 2022 r. – 54% język polski 56% matematyka; w 2023 r. – 65% język polski i 69% matematyka.

Natomiast wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej w Technikum za lata 2020-2022 był ujemny i z matematyki wynosił minus 1,93, a z języka polskiego minus 7,19, a za lata 2021-2024 wynosił minus 3,6 z matematyki i minus 6,4 z języka polskiego. Wszystkie powyższe wartości były poniżej średniej krajowej, co oznacza, że wynik nauczania przeciętnego ucznia z ww. przedmiotów na maturze był niższy niż by to wynikało z jego rezultatu na egzaminie ósmoklasisty (ujemny wskaźnik EWD).

Były Dyrektor nie wykonał oceny efektywności dydaktycznej szkoły, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 2 lit. b rozporządzenia w sprawie nadzoru, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. W opracowanych przez niego planach nadzoru pedagogicznego zaprojektowano wykonanie analizy wyników egzaminów zawodowych i maturalnych. Zadanie to zostało powierzone dyrektorowi i zespołom przedmiotowym, o których mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli⁴³. Zgodnie z przywołanym przepisem, zespół nauczycieli powoływany jest przez dyrektora szkoły. Zbiór zarządzeń, przechowywany w Zespole Szkół, nie zawierał zarządzeń w sprawie powołania takich zespołów. Były Dyrektor wyjaśnił m.in., że *zespoły przedmiotowe zostały powołane około roku 2001 w okresie funkcjonowania gimnazjum. Nie było potrzeby powoływania ich na nowo.*

NIK wskazuje, że od 2001 r. istotnie zmieniła się podstawa programowa, chociażby w związku z likwidacją gimnazjów. Ponadto, Zespół Szkół zatrudniał

⁴³ Dz.U. z 2023 r. poz. 2736, dalej: rozporządzenie w sprawie organizacji szkół.

nowych nauczycieli przedmiotów maturalnych⁴⁴, a więc skoro Dyrektor skorzystał z prawa powołania takich zespołów uzasadnione byłoby, co najmniej zaktualizowanie ich składu osobowego.

(akta kontroli str. 153-155, 158-161, 170-174, 1756, 1760, 1807-1808)

2.6 Dyrektor sporządził sprawozdania z nadzoru pedagogicznego, które zostały uwzględnione w porządku obrad rad pedagogicznych w terminach: 27 czerwca 2022 r., 27 czerwca 2023 r. i 24 czerwca 2024 r.⁴⁵ Jednak sprawozdania te nie zawierały wyników sprawowanego nadzoru. Również protokoły z posiedzeń rad pedagogicznych nie potwierdzają przekazania wyników nadzoru, o czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. Natomiast wnioski ze sprawowanego nadzoru Dyrektor sformułował dopiero w planach nadzoru pedagogicznego na następny rok szkolny, co skutkowało nieprzekazaniem ich albo przekazaniem po terminie wymaganym w przepisach rozporządzenia w sprawie nadzoru, co również zostało opisane w ww. sekcji.

(akta kontroli str. 131-185)

2.7 W Zespole Szkół nie było dokumentacji kontroli, obserwacji, analiz i ich wyników, prowadzonych przez dyrektora w ramach nadzoru pedagogicznego,

(akta kontroli str. 1757, 1761, 1808-1809)

2.8 Rada pedagogiczna w latach 2021-2023 nie podejmowała uchwał w sprawie wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego, w celu doskonalenia pracy szkoły. Podjęcie takiej uchwały, na podstawie art. 70 ust. 1 pkt 6 Prawa oświatowego, było wyłączną kompetencją rady pedagogicznej. Były Dyrektor wyjaśnił m.in., że *rada podejmowała uchwały dotyczące sposobu oceniania zachowania, zmiany zasad usprawiedliwiania nieobecności i zasad obowiązujących w internacie.*

(akta kontroli str. 189-242, 1778, 1780)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Były Dyrektor nie przedstawił radzie pedagogicznej wyników kontroli, obserwacji i analiz wykonywanych w ramach nadzoru pedagogicznego, o których mowa w § 22 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 pkt 1 i 2 oraz § 24 rozporządzenia w sprawie nadzoru. Sporządzone przez Dyrektora sprawozdania ograniczały się do stwierdzenia „zrealizowano”. Były Dyrektor wyjaśnił, że *sprawozdania faktycznie ograniczały się do stwierdzeń o realizacji planu.*

Sekretarz Zespołu i Dyrektor wyjaśnili, że Zespół Szkół nie posiadał dokumentacji ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego w latach szkolnych 2021/2022, 2022/2023 i 2023/2024. Były Dyrektor podał, że *przepisy nakładają na dyrektora obowiązek przeprowadzenia kontroli i obserwacji, nie obligują do ich dokumentowania.*

NIK wskazuje, że brak dokumentowania ww. działań nie sprzyjał ich transparentności oraz de facto uniemożliwiał ich weryfikację, co jednocześnie nie służyło optymalizacji sprawowanego nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 143-147, 151-155, 162-167, 1757, 1761)

2. Wnioski z nadzoru pedagogicznego nie zostały przedstawione radzie pedagogicznej albo nastąpiło to po terminie określonym w § 24 rozporządzenia w sprawie nadzoru, tj. po 31 sierpnia. Były Dyrektor sformułował je dopiero

⁴⁴ W Zespole uzupełniono kadre pedagogiczną i w latach 2021-2022 zatrudniono po jednym nauczyciela matematyki i jednego nauczyciela języka angielskiego w 2022 r. a w 2023 r. jednego nauczyciela języka polskiego.

⁴⁵ Protokoły odpowiednio nr: 373, 382 i 391.

w planach na rok następny, w konsekwencji czego wnioski z nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym:

- 2021/2022 zostały przekazane 5 października 2022 r., tj. 35 dni po terminie,
- 2022/2023 zostały przekazane 4 października 2023 r., tj. 34 dni po terminie.

Natomiast wnioski z nadzoru sprawowanego w roku szkolnym 2023/2024, nie zostały przekazane radzie pedagogicznej. Sporządzone przez Byłego Dyrektora sprawozdania z nadzoru pedagogicznego nie zawierały wniosków, a treść protokołów z rad pedagogicznych w roku szkolnym 2023/2024 i 2024/2025 nie potwierdza przekazania jej tych wniosków z roku poprzedniego.

Były Dyrektor wyjaśnił, że *wnioski z nadzoru pedagogicznego pojawiały się w planach na następny rok*. Stwierdził również, że *wnioski te sformułował dopiero po szczegółowej analizie poprzedniego roku szkolnego*.

NIK dostrzega, że sprawozdanie z nadzoru pedagogicznego sprawowanego w roku szkolnym 2023/2024 zostało wywieszone w pokoju nauczycielskim⁴⁶, jednakże przepisy ww. rozporządzenia obligują dyrektora do wykonania analizy i przekazania wniosków z niej wynikających na zebraniu rady.

(akta kontroli str. 139-179, 1757, 1761)

3. Pomimo znacznego spadku zdawalności egzaminu maturalnego z języka angielskiego i matematyki w 2023 r. w stosunku do lat 2021-2022⁴⁷, Były Dyrektor, nie wykonał oceny efektów działalności dydaktycznej szkoły, o której mowa w § 22 ust. 1 pkt 2 lit. b rozporządzenia w sprawie nadzoru. Jakkolwiek w planach nadzoru uwzględnił wykonanie analizy wyników egzaminów zawodowych i maturalnych oraz próbnych egzaminów państwowych, to analiza ta nie została wykonana. W planach nadzoru pedagogicznego jako odpowiedzialnych wskazano dyrektora i zespoły przedmiotowe. Były Dyrektor nie powołał natomiast ww. zespołów, a funkcjonujący „zespół humanistyczny” w swoich planach nie określił takich działań. W dokumentacji będącej w dyspozycji Zespołu Szkół znajdowała się analiza i „wnioski do dalszej pracy dotycząca egzaminu maturalnego z języka polskiego” w 2019 r.

Były Dyrektor wyjaśnił, że *analiza wyników egzaminów nie jest obowiązkowa*. Podał również, że *nauczyciele doszli do wniosku, że analiza ta dotyczy oddziałów i uczniów, którzy już opuścili szkołę i zupełnie nie odpowiada potrzebom następnych oddziałów stąd nieprzydatność tej analizy w bieżącej pracy dydaktycznej*. Dyrektor przyznał, że jego błędem było automatyczne wpisywanie tej analizy do planów i sprawozdań nadzoru pedagogicznego.

(akta kontroli str. 143-147, 151-155, 162-167, 1756, 1760)

NIK wskazuje, że analiza wyników egzaminów państwowych jest elementem kontroli efektywności działalności dydaktycznej, która stanowi obowiązek dyrektora w ramach sprawowanego nadzoru pedagogicznego. Zgodnie z częścią II pkt 8 załącznika do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek⁴⁸, w szkole analizuje się wyniki egzaminów, wyniki ewaluacji zewnętrznej i wewnętrznej oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych, odpowiednio do potrzeb szkoły. Analizy prowadzą do formułowania wniosków i rekomendacji, na podstawie których nauczyciele planują i podejmują działania służące jakości procesów

⁴⁶ Protokół rady pedagogicznej nr 391 z 24 czerwca 2024 r.

⁴⁷ Patrz punkt 2.5 niniejszego wystąpienia.

⁴⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 2198.

edukacyjnych. Działania te są monitorowane i analizowane, a w razie potrzeb – modyfikowane.

OCENA CZĄSTKOWA

Pomimo znacznego spadku zdawalności egzaminu maturalnego z języka angielskiego i matematyki w 2023 r. w stosunku do lat 2021-2022, nie wykonano oceny efektów działalności dydaktycznej szkoły, co stanowiło jeden z kluczowych elementów nadzoru pedagogicznego. Nie dokumentowano kontroli, obserwacji i analiz oraz ich wyników wykonywanych w ramach nadzoru pedagogicznego. Były Dyrektor nie przedstawił tych wyników radzie pedagogicznej, a w sporządzonych sprawozdaniach poprzestawano na stwierdzeniu „wykonano”. Uniemożliwiło to zweryfikowanie rzeczywistego sprawowania nadzoru pedagogicznego oraz adekwatności ww. wniosków, które przedstawiano z ponad miesięcznym opóźnieniem a za rok 2023/2024 nie przedstawiono ich wcale.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia:

- 1) zatrudnienia odpowiedniej liczby specjalistów w wymaganej łącznej wartości etatów, ewentualnie uzyskania stosownej zgody organu sprawującego nadzór pedagogiczny na zatrudnianie nauczycieli nieposiadających wymaganych kwalifikacji, w trybie art. 10 ust. 9 Karty Nauczyciela,
- 2) zorganizowania odpowiedniej liczby i rodzaju zajęć pomocy psychologiczno-pedagogicznej adekwatnej do udokumentowanego rozeznania indywidualnych potrzeb uczniów,
- 3) sporządzania, z wymaganą częstotliwością, wielospecjalistycznych oceny poziomu funkcjonowania uczniów,
- 4) dokumentowania przebiegu nauczania i prowadzenia wymaganych dzienników zajęć,
- 5) uregulowania w statucie wszystkich wymaganych zagadnień,
- 6) terminowego przedstawiania planu nadzoru pedagogicznego na zebraniu rady pedagogicznej,
- 7) opracowania planów nadzoru pedagogicznego zawierających tematykę i terminy planowanych kontroli, zakres wspomagania nauczycieli w realizowaniu ich zadań z uwzględnieniem wniosków z nadzoru pedagogicznego z lat poprzednich oraz podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej na poszczególne lata,
- 8) terminowego przedstawiania radzie pedagogicznej wyników kontroli, obserwacji i analiz a także wniosków ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego,
- 9) wykonywania oceny efektywności dydaktycznej szkoły.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej, z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 15 stycznia 2025 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler

Specjalista kontroli państwowej
Klaudia Dziamska

/podpisano elektronicznie/

Dyrektor

Karolina Wirszyc-Sitkowska

/podpisano elektronicznie/